

מאוצרות הפרשה

ויתילדו על משפחתם לבית אבתם (א, יח)

וברש"י: הביאו ספרי יחוסיהם ועדי חזקת לידתם.

ספרי היוחסין של ישראל הם אלו שסתמו את טענתם של אומות העולם אשר תבעו לקבל את התורה, כפי שאומרים חז"ל (ילקוט ש במדבר א, רמז תרפ"ד): "בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות. סתם פיהן הקב"ה, אמר להן: הביאו לי ספר יוחסין שלכם, שנאמר 'הבו לה' משפחות עמים' כשם שבני מביאין, ויתילדו על משפחתם".

הקשה על כך הרב חיים שטיינר בספרו "דברי אגדה": הלא כאשר עמד הקב"ה לתת את התורה לעם ישראל כבר הלך אצל כל העמים והציע להם לקבלה, וכל אחד מהם רק רצה לדעת מה כתוב בה. לישמעאלים אמר: "לא תגנב", והם סרבו לקבלה עליהם: לא, לא, זה לא בשבילנו... לנו יש חומרה מיוחדת שאיננו הולכים ארבע אמות בלי 'נטילת ידים', דהיינו: בלי 'לסחוב' משהו ולטול אותו לעצמנו... לבני עשו אמר "לא תרצח", והם הגיבו: איך אפשר 'לא תרצח'? הלא הסבא קדישא שלנו קיבל ברכה מיוחדת על חרבך תחיה, היעלה על הדעת שאנחנו נבטל את הצואה?!... אי אפשר. אנחנו הולכים עם הסבא קדישא שלנו עד הסוף... וכך כל אומה ואומה, עד שניתנה לישראל שאמרו "נעשה ונשמע". מדוע, אפוא, כעת נזכרים אומות העולם לטעון מה פתאום ישראל לקחו את התורה? הלא הם רצו – והם לא?! ועוד, מוסף ה"דברי אגדה" ושואל: מה עונה להם הקב"ה בתשובה שלהם אין יחוס, לעומת עם ישראל שיש להם יחוס?! ומתרץ באופן נפלא, שישנם שני סוגי פרנסה בעולם; הסוג הראשון הוא פרנסה מקומית, כמו ניהול חנות מכולת. בדרך כלל אי אפשר להתעשר מפרנסה כזו, אולם יש בכך מעלה גדולה: שאין סיכונים גדולים יותר מידי לצאת בעלי חוב – גם אם נתקלים בקשיים מסוימים מפעם לפעם, פותרים אותם בקלות על ידי הפסקת יבוא הסחורה הבעייתית. הסוג השני, לעומת זאת, הוא ניהול עסקים חובקי עולם, כמו: נסיעה להודו ולסינגפור, והבאת סחורה למכירה. באופן זה ניתן להתעשר עושר רב, משום שהסוחר שמיבא את הסחורה הוא קובע את מחירה, ואם יצליח במכירתה באפשרותו להרויח סכום גדול. אולם בעסקים כאלו ישנו סיכון גדול להפסדים עצומים, או על ידי סחורה שנתבררת כבלתי מבוקשת או על ידי טביעת האניה בדרך ואבוד כל הסחורה במצולות ים, ועל ידי כך עלול הסוחר להפוך בבת אחת לבעל חוב עצום. מה, אם כן, סוג הפרנסה המומלץ – עסק קטן שבו הפרנסה מובטחת, אך אינה מביאה לעושר, או לקיחת סכונים שיש בהם סכויים? מרבית האנשים יעדיפו את האפשרות הראשונה. אבל יש אדם אחד שכדאי לו לקחת על עצמו סכונים – מי שאביו הוא עשיר גדול, משום שאף אם יקרה לו שיקלע להפסדים קשים, יוכל לבקש את עזרתו של אבא, ותמיד יוכל אבא לעזור... כלומר: הגב הכלכלי שמאחוריו מאפשר לו לקחת על עצמו את הסכונים הללו. באמצעות דוגמה זו נוכל לישב את הקושיות המתעוררות על דברי חז"ל: באו אומות העולם ואמרו לקב"ה: "רבונו של עולם אנחנו מסתפקים

בשבע מצוות בני נח בלבד". משום שאמנם רוח גדול לא יצא לנו מקיומן, והגן עדן שנקבל עליהן אינו משהו מיוחד, אבל סכונים גדולים גם כן אין כאן – שבע מצוות אינן עבודה קשה כל כך, הן רק שבעה דברים שצריך להזהר לא לעשות אותם, ובאפשרותנו לישון כל היום – וגם כך לעשות את מה שהטילו עלינו... אך איננו מבינים מה פתאום עם ישראל כן לקחו על עצמם את הסכונים הללו? מה קרה להם? אמת, על ידי כל המצוות הללו אפשר לצאת רבי עקיבא איגר, הרמב"ם, הרשב"א והריטב"א, אפשר גם להיות ה"חזון איש", אבל אם לא שומרים את כל מה שצריך, מדובר בסיכון אדיר! ובשש מאות ושלוש עשרה מצוות יש הרבה מאוד דברים שאפשר לא לשמור... איך העזו בני ישראל לקחת על עצמם דבר כזה?! ענה להם הקב"ה: האם לכם יש ספרי יוחסין? – לכם אין, ואילו להם יש... להם יש אבות עשירים, הלא הם אברהם, יצחק ויעקב, וכשיש אבא עשיר – אפשר לקחת סכונים... אם יהיו בעיות – אבא כבר יבוא לעזור!... (רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, ומתוק האור)

אלה הפקדים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל (מ,א)

לשם מה הוזכר כאן כי משה ואהרן – הם אלו שפקדו את העם? התשובה היא, כי הנה לעיל (א, יח) מובא ברש"י: "ויתילדו על משפחתן – הביאו ספרי יחוסיהן ועדי חזקת לידת כל אחד ואחד, להתייחס על השבט". נשאלת השאלה – הלא במדבר לא היו פספורטים, וכל אחד יכול היה לכתוב מה שהוא רוצה במגילת היוחסין, ואפשר, חלילה, גם לזייף... לכן כתוב שנספרו לפני משה ואהרן – אותם אי אפשר "לבלף"! מספרים על יהודי חולה שבא לפני הרבי מבעלזא והזכיר את שמו לתפלה – פלוני בן פלונית. אמר לו הרבי: "שם אמך אינו כך אלא אחרת". הבן התפלא ואמר שלמיטב ידיעתו שם אמו הוא כפי שאמר, אך הרבי חזר שוב כי שם אמו שונה ממה שאמר! הבן נסע חזרה לביתו בבני ברק, ולמרבה הפלא התברר שאכן היה שינוי בשם אמו! ואם הרבי מבעלזא ידע, משה ואהרן ודאי ידעו את שמות האבות והסבים של כל עם ישראל. אותם אי אפשר היה לשקר באמצעות הצגת ספר יוחסין שאיננו אמיתית. לכן מדגיש הכתוב "אשר פקד משה ואהרן". (רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל – יחי ראובן)

איש על דגלו באת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו (ב,ב)

הנה רואים במדרש שהדגלים הם ביטוי לאהבת ה' לישראל וכמו שאיתא (במדבר"ר ב,ג): חבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאה דגלים כמלאכי השרת, כדי שיהיו נכרין, ומנין שהוא אהבה לישראל, שכן שלמה אומר (שיר השירים ב,ד): הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. ויש להבין מדוע הדגלים הם סימן לאהבת ה' ? וביאר בזה הג"ר יושע בער זצ"ל שהמצב הטוב ביותר של בני אדם הוא כשכל אחד מכיר את מקומו ויודע את מעלתו, ועל ידי הדגלים זו היתה המציאות. ומצינו ש"המכיר את מקומו" הוא אחד מקניני התורה (אבות פ"ו מ"ו) וכן מצינו שאחד ממאפייני החכם הוא ש"אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו" (אבות פ"ה מ"ו) וגם בש"ס לכל נושא וענין מסודרת המסכת שלה.

כל התקופות שוות לטובה!

יְנִסֵּעַ אֶהֱלֵ מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלַּיִם בְּתוֹךְ הַמִּחְנֵת כְּאִשֶּׁר יִחַנוּ בְּן יִסְעוּ אִישׁ עַל יְדוֹ לְדַגְלֵיהֶם (ב', י"ז)

לכאורה יש להבין: מה מבקשת התורה ללמדנו כאשר היא עורכת הקבלה בין 'המחנות' – לבין 'המסעות'? הלא אם הכוונה הינה ללמד שעל בני ישראל לנסוע באותו הסדר בו הם חונים – הרי שהדברים כבר מפורשים בפסוקים, כאשר מתארת התורה את סדר המחנות בפרוטרוט ובהרחבה רבה!

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

היה זה בתקופת מלחמת העולם, כאשר נאלצו בני ישיבת קלעצק לברוח לוויילנא מאימת הרוסים. בני הישיבה מיהרו להיחפף אל הרכבת שעמדה לצאת לדרכה בכל רגע, ותכולתה מוגבלת... אולם ראש הישיבה, רבי אהרן קוטלר, מיאן להיחפף. הוא המתין בסבלנות עד שיגיע תורו. בראות בני הישיבה כי כן, נחרדו. מה יהיה אם לא יישאר מקום ברכבת עבור ראש הישיבה? הלא הסכנה הנשקפת לו עולה על הסכנה הנשקפת לשאר בני הישיבה! מן המפורסמות הוא, כי הרוסים מבקשים באופן מיוחד ללכוד את הרבנים, וראש הישיבה הנערץ הינו יעד בולט בתכניותיהם! ובכן, מה עושים?

בני הישיבה מצאו פתרון... הם תפסו ברבי אהרן, נשאו אותו על כפיים, והכניסוהו אל קרון הרכבת מבעד לחלון... אותם בחורים שכבר הספיקו להיכנס אל הקרון פנימה – מיהרו להושיט ידיהם ולקבל את רבם הנערץ, וכך, בתוך רגע מצא את עצמו רבי אהרן בקרון הרכבת, מוקף בתלמידיו... באותו רגע, כאשר הבחין רבי אהרן כי הוא מוקף בבני ישיבתו – פתח את פיו בקושיה סבוכה, והחל מתנצח עם תלמידיו בלימוד כאילו היה עומד באותה שעה על הבימה שבהיכל הישיבה...

הרי לנו, שאנשים גדולים – אין כל שינוי במצבם, בין בתקופות בהן הם יושבים ספונים בבית המדרש, לבין בתקופות בהן הם מיטלטלים בדרכים ומיטרפים בתלאות... תמיד הם שקועים בתורה הקדושה והיא כל הווייתם! ומכאן, תשובה לשאלתנו:

טבע האדם הינו, שכאשר הוא מתרחק ממקומו הטבעי – הוא יורד ממדרגתו הרוחנית, ומורה לעצמו היתר למעט בלימוד התורה, ולזלזל במידה זו או אחרת ובמצוות מסוימות. לפיכך, מזהירה התורה ומדגישה: "כאשר יחנו – כן יסעו!" על עם ישראל לשמור על מדרגתם הרוחנית, בתקופת החניה והשלווה – כמו בתקופת המסעות וטלטולי הדרך! (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לקחת את סידור הפרחים של בית הכנסת למסיבת האירוסין

שאלה: בבית הכנסת שלנו מתפלל יהודי שאשתו מתפרנסת מסידור פרחים, כשהיא ראתה שמניחים בבית הכנסת פרחים באופן לא כל כך מוצלח, היא התנדבה לעשות כמה עיצובי פרחים יפים מאוד לכבוד חג השבועות, באופן מותאם במיוחד לארון הקודש ולבימה וזה משובב כל עין. הפרחים הם עמידים גם כמה ימים לאחר חג השבועות, כי מסדרת הפרחים יודעת איזה חומרים להכניס במים ובספוגים וזה מאריך את חיי הפרחים, אבל בכל זאת הם לא נמצאים להרבה זמן, וכמה ימים לאחר חג השבועות, כשהפרחים נובלים, זורקים את הפרחים. השנה התפללה בבית הכנסת נערה שהתארסה קודם חג השבועות, והאירוסין אמור להתקיים יום לאחר חג השבועות, סידור הפרחים מאד מצא חן בעיניה, ומבקשת את הפרחים כדי שתוכל לשלב אותם בבר של האירוסין שלה. מצד הגבאים אין מניעה שתיקח, וגם מסדרת הפרחים אומרת שנתנה הכל לבית הכנסת ואין לה כל שייכות לזה. השאלה האם יש לפרחים שהיו לכבוד ולנוי על ארון הקודש איזה קדושה שאסור לקחת מהם כעת כדי לשלב בסידור בר, או שמותר. כמו"כ האם יש חילוק בין פרחים שסודרו ביד אומן על ארון הקודש עצמו, לבין המדרגות שלפניו, ולבין מה שסודר על הבימה? **תשובה:** כללי תשמיש קדושה הם, דברים שהם נוגעים ממש בקדושה, אם עשויים רק לשמירה, ולא לכבוד, אין להם דין תשמיש קדושה, ואם עשויים גם קצת לכבוד, דינם כתשמיש קדושה, ודברים שהם לכבוד אע"פ שאינם נוגעים ממש בקדושה, גם יש להם דין תשמיש קדושה. **ובענינו,** שהפרחים לא מונחים על הקדושה עצמה, כגון על הספר תורה, אלא מפארים את הארון קודש, ואת הבימה, שיש להם דין של תשמיש דקדושה, נמצא שהפרחים יש להם דין של תשמיש דתשמיש, ולכן אין איסור ליהנות מהם. כמבואר כל זה במשנ"ב (סימן קנ"ג ס"ק יג-יד). **ובפרט** שמלכתחילה לא הקדישו את הפרחים לתשמיש קדושה, אלא רק הניחו אותם לתקופה קצרה, ולמלכתחילה הניחו אותם על דעת לזרקם לאחר שיבלו, וגם מדובר כאן על שמחת חתן וכלה, שכל הלכותיהם נלמדים ממעמד קבלת התורה בהר סיני, שמותר לקחת את הסידור לבלה. **אלא** שנראה שיקחו את זה לא מיד לאחר חג השבועות, אלא לאחר שבוע, כי השבוע שלאחר שבועות יש בזה תשלומין לשבועות, וכיון שהם ימי תשלומין ואין אומרים בהם תחנון, הרי שהם עדיין קשורים לשבועות, ומן הראוי שהפרחים עדיין ישארו לפאר את בית הכנסת. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

חידה שבועית

מי אימנא ושי זנוא יזאא יא אלא. לא אהא אלאה מאזרזרי אהא. אן רב שלוש מאזרזרים נאלא. אין זה אשלי?

תשובה לחידה פר"ש מגליון 439: גרות (יט, לד). תשובה לחידה מגליון 439: הארון שוקל 121 ק"ג, המזוזה 15 ק"ג והתיק 6 ק"ג. תשובה לחידה פר"ש מגליון 440: יצחק אבינו הוחלף באיל שנעמד במקומו על המזבח (רש"י כג, כד). תשובה לחידה פר"ש מגליון 441: על המילים כי ימוך אחיך ומכר (כה, כה) אומר רש"י: "מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דחק עני".

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת גולדשמיד לאירוסים הבת משפחות אנסבכר – פרידמן לאירוסים הבת הנכדה משפחת נחום להולדת הבן משפחת מרקוס להכנסת הבן לעול תורה ומצוות
גני הדר-עמישב: משפחת יצחק – עוזרי להולדת הבן הנכד משפחת ורנר – גוז לאירוסים הבן הנכד משפחת ברנדמן לאירוסים הבת
 משפחת בורנשטיין לאירוסים הבן משפחת שרגאי – גלזר לנשואי הבת הנכדה משפחת רוזנברג לאירוסים הבן משפחת זומר לאירוסים הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com